

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

15. oktoober 2015*

Eelotsusetaotlus — Direktiiv 92/83/EMÜ — Alkoholi ja alkoholsete jookide aktsiisi struktuuri ühtlustamine — Artikli 27 lõike 1 punkt d — Ühtlustatud aktsiisist vabastamine — Etanool — Kasutamine ravimite valmistamisel kasutatavate seadmete ja ruumide puhastamiseks ja desinfitseerimiseks

Kohtuasjas C-306/14,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Varhoven administrativen sad'i (kõrgeim halduskohus, Bulgaaria) 19. juuni 2014. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 25. juunil 2014, menetluses

Direktor na Agentsia „Mitnitsi”

versus

Biovet AD,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: esimese koja president R. Silva de Lapuerta (ettekandja) teise koja presidendi ülesannetes, kohtunikud J. L. da Cruz Vilaça, A. Arabadjiev, C. Lycourgos ja J.-C. Bonichot,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 30. aprilli 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Direktor na Agentsia „Mitnitsi”, esindajad: V. Tanov, S. Yordanova, N. Yotsova-Toteva ja S. Genova,
- Biovet AD, esindaja: A. Ivanov,
- Bulgaaria valitsus, esindajad: E. Petranova, D. Drambozova ja M. Georgieva,
- Portugali valitsus, esindajad: L. Inez Fernandes, N. Vitorino ja M. Rebelo,
- Euroopa Komisjon, esindajad: M. Wasmeier ja D. Roussanov,

* Kohtumenetluse keel: bulgaaria.

olles 4. juuni 2015. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 19. oktoobri 1992. aasta direktiivi 92/83/EMÜ alkoholi ja alkoholsete jookide aktsiisimaksude struktuuri ühtlustamise kohta (EÜT L 316, lk 21; ELT eriväljaanne 09/01, lk 206) artikli 27 lõike 2 punkti d tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud Direktor na Agentsia „Mitnitsi” (tolliameti direktor, edaspidi „Direktor”) ja Biovet AD (edaspidi „Biovet”) vahelises kohtuvaidluses, mis puudutab viimati nimetatud äriühingu poolt puhastamiseks ja desinfitseerimiseks kasutatavale etanoolile ühtlustatud aktsiisi kohaldamist.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 92/83 põhjendused 19 ja 20 on sõnastatud järgmiselt:

„ühenduse tasandil on vaja sätestada erandid, mida kohaldatakse liikmesriikide vahel veetavatele kaupadele;

liikmesriikidele peaks siiski andma võimaluse teha erandeid seoses toodete lõppkasutusega nende territooriumil”.
- 4 Direktiivi artikli 19 lõike 1 kohaselt kehtestavad liikmesriigid etanooli aktsiisi.
- 5 Direktiivi artikli 27 lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigid vabastavad käesolevas direktiivis käsitletud tooted ühtlustatud aktsiisimaksust tingimustel, mille nad sätestavad selleks, et tagada aktsiisivabastuse nõuetekohane ja arusaadav kohaldamine ning ära hoida aktsiisimaksupettusi, aktsiisi tasumisest hoidumist ja muid kuritarvitusi:

a) kui tooted turustatakse alkoholina, mis on täielikult denatureeritud vastavalt mis tahes liikmesriigi nõuetele ning nendest nõuetest on asjakohaselt teatatud ja need on heaks kiidetud vastavalt käesoleva artikli lõigetele 3 ja 4. [...]

b) kui toode on denatureeritud vastavalt mis tahes liikmesriigi nõuetele ja seda kasutatakse mis tahes toote valmistamiseks, mis ei ole mõeldud inimestele tarbimiseks;

[...]

d) kui tooteid kasutatakse [nõukogu 26. jaanuari 1965. aasta direktiivis 65/65/EMÜ farmaatsiatooteid reguleerivate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT 1965, 22, lk 369)] määratletud ravimite valmistamiseks;

[...].”

6 Direktiivi artikli 27 lõike 2 punkt d sätestab:

„Liikmesriigid võivad vabastada käesolevas direktiivis käsitletud tooted ühtlustatud aktsiisimaksust tingimustel, mille nad sätestavad selleks, et tagada aktsiisivabastuse nõuetekohane ja arusaadav kohaldamine ning ära hoida aktsiisimaksupettusi, aktsiisi tasumisest hoidumist, tasumise vältimist ja muid kuritarvitusi, kui neid tooteid kasutatakse:

[...]

d) tootmisprotsessis, tingimusel et lõpptoode ei sisalda alkoholi;”.

Bulgaaria õigus

- 7 Vastavalt aktsiisi ja maksulao seaduse (Zakon za aktsizite i danachnite skladove, *Darzhaven vestnik* nr 91, 15.11.2005, edaspidi „ZADS”) põhikohtuasja asjaolude ajal kehtinud redaktsiooni artikli 22 lõike 4 punktile 4 makstakse alkoholilt ja alkohoolsetelt jookidelt tasutud aktsiis tagasi, kui neid tooteid kasutatakse tootmisprotsessis, tingimusel et lõpptoode ei sisalda alkoholi.
- 8 ZADS-i artikli 22 lõige 7 täpsustab, et artikli 22 lõike 4 punkti 4 kohaldamisel ei loeta puhastusvahendina kasutatud alkoholi ja alkohoolseid jooke toodeteks, mida kasutatakse tootmisprotsessis.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 9 Biovet toodab raviaineid ja turustab veterinaarravimeid, põllumajandusliku otstarbega kaupu ja inimestele mõeldud ravimeid.
- 10 Oma tegevuses kasutab Biovet etanooli selle 70% vesilahusena selleks, et puhastada ja desinfitseerida tehnilist varustust, tootmisseadmeid, ruume ja tööpindu.
- 11 Biovet taotles 14. septembril 2012 aktsiisi tagastamist 271 liitrilt etanoolilt, mida oli ajavahemikus 1. augustist kuni 31. augustini 2012 kasutatud kõnealustel eesmärkidel.
- 12 Nachalnik na Mitnitsa „Plovdiv” (Plovdivi linna tollikeskuse direktor) jättis tagastamisaotluse oma otsusega rahuldamata. Otsus vaidlustati halduskorras ning see jäeti Direktori otsusega jõusse.
- 13 Biovet esitas Direktori otsuse peale kaebuse Administrativen sad Sofia-grad’ile (Sofia linna halduskohus, Bulgaaria), kes otsustas, et puhastamine ja desinfitseerimine kujutavad endast erinevaid protsesse või tegevusi, mis on sellise lõpptoote tootmisprotsessi osa, mis ei sisalda alkoholi, mistõttu tuleb desinfitseerimiseks kasutatud alkoholilt tasutud aktsiis vastavalt ZADS-i artikli 22 lõike 4 punktile 4 tagasi maksta ja see ei kuulu artikli 22 lõike 7 kohaldamisalasse.
- 14 Direktor esitas Administrativen sad Sofia-gradi otsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.
- 15 Neil asjaoludel otsustas Varhoven administrativen sad menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Milline tähendus on mõistele „tootmisprotsess” antud direktiivi 92/83 artikli 27 lõike 2 punktis d ja kas see mõiste hõlmab puhastamist ja/või desinfitseerimist kui protsesse teatavate puhtusastmete saavutamiseks, mille näeb ette ravimite hea tootmistava?

2. Kas direktiivi 92/83 artikli 27 lõike 2 punkti d kohaselt on lubatud, et pärast seda, kui liikmesriigid on sätestanud alkoholi vabastamise ühtlustatud aktsiisist tingimused, et seda kasutatakse tootmisprotsessis ja lõpptoodes ei sisalda alkoholi, lisatakse õigusnorm, mille alusel selle vabastuse kohaldamisel ei loeta puhastamiseks kasutatud alkoholi tootmisprotsessis kasutatud alkoholiks?
3. Kas õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid silmas pidades on lubatud kehtestada kohese mõjuga (st ilma ettevõtjatele tegevuse ümberkorraldamiseks mõistlikku aega andmata) selline fiktsioon, mis on kehtestatud ZADS-i artikli 22 lõikega 7 ja mis piirab liikmesriigi poolt kaalutusõiguse alusel sisse viidud aktsiisist vabastamist sellega, et puhastusvahendina kasutatud alkoholi aktsiisi ei tagastata?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene ja teine küsimus

- 16 Esimese ja teise küsimusega, mida tuleb käsitleda koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitada sisuliselt seda, kas direktiivi 92/83 artikli 27 lõike 2 punkti d tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriik võtab vastu õigusnormid, millega rakendatakse eelnimetatud sättes ette nähtud maksuvabastust, võib ravimite valmistamisel kasutatavate seadmete ja ruumide puhastamiseks ja/või desinfitseerimiseks kasutatav etanool kuuluda selles sättes ette nähtud maksuvabastuse kohaldamisalasse ning kas sel juhul võib see liikmesriik nimetatud maksuvabastuse rakendamisel jätta puhastamiseks ja desinfitseerimiseks kasutatava etanooli maksuvabastuse kohaldamisalast välja.
- 17 Esmalt tuleb meenutada, et ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses on Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel poolelioleva kohtuasja lahendada. Sellest vaatenurgast lähtudes peab Euroopa Kohus talle esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastama (vt kohtuotsus Brasserie Bouquet, C-285/14, EU:C:2015:353, punkt 15). Asjaolu, et liikmesriigi kohus on sõnastanud eelotsuse küsimuse vormiliselt nii, et ta on viidanud liidu õiguse teatavatele sätetele, ei takista Euroopa Kohut esitamast sellele kohtule kogu tõlgenduslikku teavet, mis võib viimasel aidata menetletavat kohtuasja lahendada, olenemata sellest, kas liikmesriigi kohus on neile aspektidele oma küsimuste sõnastuses viidanud või mitte. Sellisel juhul on Euroopa Kohtu ülesanne tuletada liikmesriigi kohtu esitatud andmete kogumist ja eelkoige eelotsusetaotluse põhjendustest need liidu õiguse aspektid, mida on vaidluse eset silmas pidades vaja tõlgendada (vt kohtuotsus Essent Energie Productie, C-91/13, EU:C:2014:2206, punkt 36).
- 18 Kuna eelotsusetaotlusest nähtub, et Biovet taotles ravimite valmistamisel kasutatavate seadmete ja ruumide puhastamiseks või desinfitseerimiseks kasutatud etanoolilt tasutud aktsiisi tagasimaksmist, siis tuleb analüüsida, kas selline olukord, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kuulub direktiivi 92/83 artikli 27 lõike 1 punkti d kohaldamisalasse. Kui see peaks nii olema, siis tuleb viidatud alkohol igal juhul antud sätte alusel aktsiisist vabastada ning seega ei ole vaja enam kontrollida, kas direktiivi artikli 27 lõike 2 punkt d on sellises olukorras kohaldatav.
- 19 Seetõttu tuleb esimene ja teine küsimus ümber sõnastada nii, et nendega palutakse selgitada sisuliselt seda, kas direktiivi 92/83 artikli 27 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et selles sättes ette nähtud maksuvabastuse andmise kohustus laieneb etanoolile, mida kasutatakse ravimite valmistamisel kasutatavate seadmete ja ruumide puhastamiseks või desinfitseerimiseks.
- 20 Selle kohta tuleb märkida, et nimetatud sätte sõnastus, mille kohaselt peavad liikmesriigid direktiivis 92/83 märgitud alkoholi sisaldavad tooted ühtlustatud aktsiisist vabastama, kui neid kasutatakse ravimite valmistamisel, ei sea maksuvabastuse kohaldamisele tingimust, et neid tooteid tuleb otseselt kasutada ravimite valmistamisel, ega tingimust, et need peavad kuuluma nende ravimite koostisse, mille valmistamisel neid kasutatakse.

- 21 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on direktiivis 92/83 sätestatud aktsiisivabastuste eesmärk eelkõige neutraliseerida alkoholiaktsiisi mõju olukorras, kus alkohol on vaid vahesaadus ja muude kaubanduslike või tööstuslike toodete koostisosa (vt kohtumäärus Asprod, C-313/14, EU:C:2014:2426, punkt 16 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 22 Siiski e ole see ainus maksuvabastustega taotletav eesmärk, kuna osade maksuvabastuste – nagu need, mis on ette nähtud direktiivi artikli 27 lõike 1 punktides a ja b ning käsitlevad alkoholi, mis on vastavalt liikmesriigi nõuetele täielikult denatureeritud, ja alkoholi, mis on denatureeritud ja mida kasutatakse mis tahes toote valmistamiseks, mis ei ole mõeldud inimtoiduna tarbimiseks – kohaselt on alkohol ühtlustatud aktsiisist vabastatud ka siis, kui seda ei kasutata teiste toodete koostisse kuuluva vahesaadusena.
- 23 Nii on see ka olukorras, kus direktiivi 92/83 artikli 27 lõike 1 punktis d ette nähtud maksuvabastuse eesmärk on neutraliseerida ühtlustatud alkoholiaktsiisi mõju olukorras, kus alkoholi kasutatakse ravimite valmistamisel, sõltumata sellest, kas alkohol on nende ravimite koostisosa või on see vaid vajalik nende tootmisel, ilma et ta kuuluks ravimite koostisse.
- 24 Käesoleval juhul on selge, et Biovet taotles selle aktsiisi tagasimaksmist, mille ta oli tasunud oma seadmete ja ruumide desinfitseerimiseks kasutatud etanoolilt ravimite valmistamise raames.
- 25 Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest nähtub, et ravimite valmistamisel kasutatavate vahendite, seadmete ja ruumide desinfitseerimine on ravimite tootmisprotsessi oluline etapp ning etanooli kasutamine on desinfitseerimise käigus vältimatult vajalik. Selles osas on ravimid võrreldes muude toodetega spetsiifilised, kuna nende tootmisprotsessile laienevad väga ranged sanitaareeskirjad. Nagu märgib ka eelotsusetaotluse esitanud kohus, on põhikohtuasjas kõnealuse desinfitseerimise eesmärk patogeensete mikroorganismide hävitamine, kuna bakterite sisaldusele esitatavate nõuete kohaselt ei tohi ravimid baktereid sisaldada.
- 26 Järelikult, kuna desinfitseerimine on ravimite tootmisprotsessi lahutamatu osa, tuleb selleks kasutatavat etanooli käsitada nii, et see on mõeldud „ravimite valmistamiseks” direktiivi 92/83 artikli 27 lõike 1 punkti d mõttes.
- 27 Seega tuleb nimetatud sätte kohaselt asjassepuutuv alkohol ühtlustatud aktsiisist vabastada asjaomase liikmesriigi kehtestatud tingimustel, et tagada selles sättes ette nähtud maksuvabastuse nõuetekohane ja arusaadav kohaldamine ning ära hoida aktsiisipettusi, aktsiisi tasumisest hoidumist ja muid kuritarvitusi.
- 28 Neil asjaoludel tuleb esimesele ja teisele küsimusele vastata, et direktiivi 92/83 artikli 27 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et selles sättes ette nähtud maksuvabastuse andmise kohustus laieneb etanoolile, mida kasutatakse ravimite valmistamisel kasutatavate seadmete ja ruumide puhastamiseks või desinfitseerimiseks.

Kolmas küsimus

- 29 Võttes arvesse esimesele ja teisele küsimusele antud vastuseid, ei ole kolmandale küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 30 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Nõukogu 19. oktoobri 1992. aasta direktiivi 92/83/EMÜ alkoholi ja alkoholsete jookide aktsiisimaksude struktuuri ühtlustamise kohta artikli 27 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et selles sättes ette nähtud maksuvabastuse andmise kohustus laieneb etanoolile, mida kasutatakse ravimite valmistamisel kasutatavate seadmete ja ruumide puhastamiseks või desinfitseerimiseks.

Allkirjad